

terro, / ab sos sotmesos cauhen al hort, a *milions*», *Atl.* de 1867, III, 33d: estrofa mediocre canviada per una de bona, sense el mot, en la versió definitiva; «el cant esquerdat, vibrant i armònic, seguit, acabat y re-près, multiplicat, interromput, indefinit, de *milions* y *milions* de grins y granots escampats per tota la vall», JRosselló (*Manyoc*, 179); *milionada*; *milionari* [«praedives», FebrCard., *DOrt.*], del fr. *millionnaire* [1740], vulgar *millionaire* (Ripoll, *DAG.*); *milionada*; *milionèsim* [1868, *SLitCosta*]. Sobre *milió* es formaren *bilió* 10 [1868, *SLitCosta*], *trilió* etc.

CULTISMES: *Millenari* [Lhull]; *millenarisme*. *Mil-liari*. I els cpts. en *milli-* (*DFa.*), particularment *millimetre* [1868, *SLitCosta*]; *milligram* i *millibar* [Fontserat, add. al *DOrt.*]. I + *millenni* 'període de mil anys', 15 format com *decenni* etc.

CPT.: *Milcames*. *Mil-en-grana*. *Mil-en-rama*. *Milfulles*: *milifulla* [Busa-N. «m. f.: erba», D-vi-2]. *Milgrans*. *Milhomes* [1905, Victor Català] «el nostre fillantrop s'hi va adormir... Les dues dones no podien 20 hissar el rabassut *milhomes*, que pesava com un burro mort ---», Coromines (*Prometeu*, xi, § 1, 184; O. C., 288a). *Milpeus*. *Milpunts*. *Milratlles*.

<sup>1</sup> Transcripció i índexs fets per JPons i Marquès i Maria Ponjuan: a ells deu ser degut (o copiat?) el <sup>25</sup> títol del document: «--- dues *miljerades* de terra a Milmanda». — <sup>2</sup> No sabent d'on va treure Lab. 1840 la seva notícia, no podem desconèixer la versemblança que fos una mera interpretació hipotètica dels passatges del *Consolat* (potser addicionats amb <sup>30</sup> un doc. com el mall. dels «millereses morischs»): «adj. ant. era una moneda de plata corrent en Alexandria i en tots los ports y estats mahometans; a princ. del S. xiv feyan una onsa de plata, y sa correspondència variava segons la lliga; D. Jaume I en feya encunyar en sa seca de Montpellier». El fet és que el mot no pot ser aràbic per evidents raons estructurals i fonètiques (un \**milyares* aràbic quadrilíter?!), que no hi ha res d'això en els diccionaris aràbics (un siro-aràbic *mālyār* manlleu del llatí per <sup>40</sup> via grega significa «vas caldarium»!, Dozy, *Suppl.* II, 615b) i que tampoc hi ha res d'això en les fonts occitanes. La notícia del glossari numismàtic de Matteu es funda en el Lab. (crec que Capmany no en parla) —els emperadors de Bizanci són de fantasia, <sup>45</sup> a causa dels besants que els acompanyen en el *Consolat* — i en dues dades italianes reportades per Tommaseo: «I danari, le monete e le maniere, e pertinenze loro, cioè --- i bisanti, i *migliaresi*», diu Alessandro Citolini, *La Tipocosmia*, llibre publ. a <sup>50</sup> Venècia el 1561 (sobre el qual hi ha nota en *AGIt.* xxxiii, 76-77), i G. Chiarini (*Libro di Mercatura*, a. 1481), que ve a dir el mateix, si bé parlant d'Alexandria. No sembla haver-hi més dades italianes (que hi hagi un cogn. *Migliaressi* a les Illes Jòniques <sup>55</sup> poc orienta, car deu ser d'origen venecià o català); i, vista la data tardana de totes dues poden indicar, com a molt, que a Venècia s'havia fet un derivat paral·lel al català; però és encara més probable que tot plegat vingui de la legislació mercantil catalana, <sup>60</sup>

estructurada en el *Consolat*. *AlcM* hi afegeix un parell de cites mallorquines i val. del S. xv que no ens ensenyen gaire de nou, i que no puc verificar. *Millareses* (-ereses) com a nom d'una moneda antiga (plur. m. en -es) figura en el llibre de Tاراونا sobre els Furs de Val. (Gulsoy, *Sanelo*, p. 399). De *miliarensis*, adj. ll. no hi ha més que un testimoni tardà, però vol dir 'relatiu a les milles' (mera coincidència). — <sup>3</sup> Tractat de Londres, si bé no és segur que les aparicions en la *Chronique de St. Denis* i en *Le Chevalereux Comte d'Artois* (Compl. de Godefroy) no siguin més o menys anteriors. — <sup>4</sup> Battisti-Alessio admeten que en italià ve del francès; Prati no declara explícitament res, ni tampoc que sigui formació italiana; manquen d'autoritat en aquest punt les afirmacions de Bloch-W. i de Terlingen, que es declaren per l'italià. En tot ha pesat el supòsit no declarat que significa '1.000.000' el sobrenom *Milione* de la família de Marco Polo (ja documentat el 1305), però sembla ser premissa falsa, car segons els estudis més moderns de LFBenedetto, aqueix nom familiar és simplement i bonament un augmentatiu d'*Emilio*; en tot cas el nom de *Milione* donat al llibre de Marco Polo, no figura en les antigues versions franceses ni en les italianes. — <sup>5</sup> Tinguem present que són idees i fraseologia predilectes del gran predicador: en la *Quaresma* no apareix això mateix, però sí en la forma *mil milia* (166.46 i en un parell de passatges més). — <sup>6</sup> Val a dir que el fet que sigui l'única forma registrada pel Lacav. (amb molta fraseologia, seguit per Belv., Lab. etc.) lleva valor a l'admissió en el *Damen*. (desmentida pel *DFgra.* i Escrig 1851) i en FebrCard.; silenci en *DAG.* i CROS i Sanelo dóna alhora *milió* i *milló* (II, 35v1; I, 103r1). Però el passatge de JnRosselló té aire de cosa valuosa en aquest sentit.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *milera*, *millera*, *millerada*, *miller*, *millar*, *miler*, *millars*, *milloresat*, *millaresat*, *millè*, *millèsim*, *milenar*, *milenar*, *millaner*, *milenat*, *milenada*, *milet*, *remil*, *millanta*, it. *millanta*, *milió*, *milia*, *millors*, *milionada*, *milionari*, *millionaire*, *milionada*, *milionèsim*, *bilió*, *trilió*, *millenari*, *millenarisme*, *milliari*, *millimetre*, *milligram*, *millibar*, *millenni*, *milcames*, *mil-en-grana*, *mil-en-rama*, *milfulles*, *milifulla*, *milgrans*, *milhomes*, *milpeus*, *milpunts*, *milratlles*.

MILA, ocell de presa, d'un ll. vg. \*MĪLĀNUS derivat de \*MĪLUS, ll. clàssic MĪLŪS id. □ 1.<sup>a</sup> doc.: mj. segle XIII.

AHudint a la coneguda falla d'una espècie d'esperver a qui atribueixen el rapte d'un infant (cf. nota en l'ed. d'AntThomas) hi ha el vers «*milans* enfants se-n porta» en els Proverbis de Guillem de Cervera (138b); «un *milà* portava un rata, e un ermità pregà Déus que aquella rata caygués en sa falda», Lhull (*Merav.*, NCI, II, 98); «la companya de la rata e de la granota, que cuydava enganyar la una a l'altra --- e per ço com cascú anava a mal enteniment, venc lo *milà* qui les